

Mogens Müllers prædiken 1. søndag i fasten

Taler

Mogens Müller
Professor i Det Nye Testamente
Eksegese, dr. theol.

Dato

17. februar 2013

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 4, vers 1-11

Salmer

Himlene, Herre, fortælle din ære
Guds nåde højt jeg prise vil

—

Guds-husets dør er i vor dåb
Dit minde skal, o Jesus, stå
Fred hviler over land og by

1 Gud, lad os leve af dit ord som dagligt brød på denne jord! Amen!

5

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus, 4, 1-11:

Så blev Jesus af Ånden ført ud i ørkenen for at fristes af Djævelen. Og da han havde fastet i fyrre dage og fyrre nætter, led han til sidst sult. Og fristeren kom og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød.« Men han svarede: »Der står skrevet: »Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.« Da tog Djævelen ham med til den hellige by, stillede ham på templets tinde og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så styrtdig ned. For der står skrevet:

15

*Han vil give sine engle befaling,
og de skal bære dig på hænder,
så du ikke støder din fod på nogen sten.«*

20

Jesus sagde til ham: »Der står også skrevet: »Du må ikke udāske Herren din

25 *Gud.< « Igen tog Djævelen ham med sig, denne gang til et meget højt bjerg, og viste ham alle verdens riger og deres herlighed og sagde til ham: »Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig.« Da svarede Jesus ham: »Vig bort, Satan! For der står skrevet: >Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.< « Da forlod Djævelen ham, og se, der kom engle og sørgede for ham.*

30

Vi kan selvfølgelig ikke læse hele Matthæusevangeliet, hver gang der skal prædikes over et stykke af det. Men når vi vælger ud, kommer vi uvægerligt til at klippe sammenhænge over. Og nogle gange er det mere uheldigt end andre. Som nu med beretningen om, hvordan Djævelen sætter Jesus på prøve. For den
35 hænger på en måde uløseligt sammen med fortællingen om Jesu dåb, som optrådte sidste søndag. Dér lød jo Faderrøsten fra himmel åben: Min søn! Jeg har velbehag i dig. Og i den ældste inddeling af Matthæusevangeliet til gudstjenestebrug vi kender, figurerer fortællingerne om Jesu dåb og om fristelsen i ørkenen da også som ét læsestykke. Det er desuden først igennem
40 Djævelens tre spørgsmål og Jesu tre svar, at det bliver klart, hvad det vil sige at være Guds søn.

Denne sammenhæng har forfatteren til Matthæusevangeliet nu ikke selv skabt. Den forefandt han i sit forlæg, Markusevangeliet. Men også her har den senere
45 evangelieforfatter ment, at han måtte forbedre sin forgængers værk. For i Markusevangeliet hedder det kort og godt: ”Straks efter drev Ånden ham ud i ørkenen. Og i fyrre dage var han i ørkenen og blev fristet af Satan; han levede blandt de vilde dyr, og englene sørgede for ham” (Mark 1,12-13). Her ville Matthæus altså ikke overlade til sin tilhører selv at tænke sig til resten. Og det har
50 nok ikke bare været for at fylde et hul ud. Tværtimod tror jeg, at det var, fordi denne forfatter mente at have leveret en brugsanvisning, som enhver døbt kunne have glæde af.

For det var ikke alene ved Jesu dåb, at de ord lød: ”Dette er min elskede søn, i
55 ham har jeg velbehag.” Selv om det nu er præsten, der må lægge stemme til, lyder den samme faderrøst jo, hver gang vi holder et barn over dåben, den dåb hvori Gud gør os til sine børn og skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv. Evangelisten Matthæus kan meget vel have udfoldet den notitsagtige bemærkning hos Markus for at skabe en slags
60 forventningsafstemning. For der var åbenbart flere måder at være Guds søn på. Helt tilsvarende kan vi have brug for at få at vide eller blive mindet om, hvad

dåbens gave er. Og det kan vi faktisk se afspejlet i de tre prøvelser, som Djævelen konfronterer Jesus med.

65

For Matthæusevangeliets forfatter har det også drejet sig om en forventningsafstemning omkring Jesu gerning. Over for en forventning om en frelserskikkelse, der ville gribe magten, smide fjenderne på porten og oprette et lykkelige for sig og sine, over for en sådan forventning tegner evangelisten et billede af en sagtmødig konge, der lader magthaverne løbe linen ud, så han ender på et kors. Hans rige var og er – som det siges i Johannesevangeliet – ikke af denne verden. Ned gennem alle tider lyder der herigennem et rungende nej til ethvert tilløb til at tage magten i Guds navn. Det ender da også altid med umenneskelige overgreb og endeløse blodstrømme. Nej, hvor Jesus kommer til orde, står vi selv tilbage med magten og det, der altid er magtens bagside: Ansvaret.

70

75

80

85

Nu er det vel de færreste af os folkekirkekristne, der går med en forventning om, at Jesus kommer igen og i det ydre tager magten. Her er forventningen så at sige blevet afstemt. Men magt er ikke kun ydre magt. I den genopblussede ophedede debat om ytringsfrihed hørte jeg forleden min ven Michael Rothstein tale om voldelige ord. Og sandt nok: Ord kan volde ondt, for vold er ikke kun det håndgribelige, fysiske overgreb. Ord kan imidlertid også skabe glæde, tryghed, tillid, kærlighed. Med et af tidens mærkelige udtryk, så skaber vi faktisk store dele af vores virkelighed gennem det, som vi italesætter. Det er ikke kun Guds ord, der skaber, hvad det nævner.

90

95

Men tilbage til fortællingen om, hvordan Djævelen sætter Jesus på prøve. Oversættelsen er desværre her lidt misforståelig, når Djævelens spørgsmål indledes med et ”hvis”: ”Hvis du er Guds søn, så” osv. Det er mere korrekt at gengive det græske med et ”når”: ”Når du nu er Guds søn, så” osv. For faktisk sætter Djævelen ikke spørgsmålstejn ved, at Jesus er Guds søn. Hvad det hele drejer sig om, er at vise, hvad det vil sige. Og her er det, vi andre kommer med ind i billedet. For i dåbens tilsagn stadfæstes det jo om enhver af os, at vi ER Guds sønner og døtre. Det kan vi aldrig komme til at sætte os ud over. Men vi kan komme til at sætte os ud over det ansvar, der følger med, ansvaret for at tage vare på både vores eget og vores medmenneskers liv og lykke.

100

De djævelske fristelser, som Jesus mødes af, har som fællesnævner det at forgribe sig på det at være Guds søn. Den første fristelse, den med at skabe brød af sten,

kunne jo ellers være nærliggende nok efter fyrre døgn faste. Men den genvej vil Jesus ikke skyde. Livet er mere end maden, og mennesket skal derfor ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund. Der er jo tale om et skriftsted, og det vi skal høre, er det med ikke af brød alene. For hvor der slet ingen brød, ingen mad er, er der jo ganske snart heller ikke noget liv. Det var den materialistiske tyske filosof Ludwig Feuerbach, der i 1800-tallet formulerede udsagnet: Mennesket bliver, hvad det spiser. Det er der selvfølgelig noget om, selv om det nok ikke er et udsagn, hvor man ikke skal drive visualiseringen for vidt. Der sker da heldigvis også en transformationsproces. Men det er imidlertid desuden lige så rigtigt, at vi i vidt omfang også bliver, hvad vi hører.

Og så er der her ikke tale om det, der går ind ad det ene øre og ud ad det andet uden at sætte sig spor. Høre vil i denne forbindelse sige høre sådan, at det bestemmer vores adfærd. Paulus kan således sige, at det ikke er dem, som hører loven, der er retfærdige for Gud, men de, som gør loven, de vil blive gjort retfærdige (Rom 2,13). Derfor må vi igen og igen høre buddet: Du skal elske din næste som dig selv. For kærlighed er – igen ifølge Paulus – lovens fylde. Her bliver vi, hvad vi gør. Og dette bud om kærlighed til medmennesket kan også stå som overskrift til hvert ord, der udgår af Guds mund. Luther har sagt det sådan, at dåben er en kærlighedsdragt, man skal tage på hver dag, at den altså er en del af vores påklædning (efter Christiane Gammeltoft-Hansen).

Vi går jo også i kirke for at høre et budskab, som vil forplante sig i vores liv med hinanden. Det gør det ikke mindst ved at fremkalde konturerne af det billede af Gud, som vi i kirken tror, at Jesus var og er: Den, der ikke er til at bringe fra, at vi er hans kære børn. Vi elsker derfor, fordi han elskede os først – som det hedder i et af brevene (1 Joh 4,19). Og i samme udstrækning, som vi gør det, er vi virkningen af hans ord. De to andre prøver, som Djævelen satte Jesus på, hænger nøje sammen med dette. Vi skal ikke stille Gud på prøve ved at sætte ham stolen for døren. Udæske ham, som det nu hedder. Vi skal ikke bruge Bibelens ord til at fralægge os vores ansvar for vores liv. Selv om der står, at vi kan tage på slanger, skal vi ikke gøre det. Dør vi af deres bid, kan vi alene takke os selv for det. På den anden side skal vi ikke tillade hverken os selv eller andre at indtage den plads, som alene tilkommer Gud. Ansvar betyder at svare, og vi skal svare – for os selv. Forfatteren til Matthæusevangeliet trækker i sit skrift en linje fra den tredje fristelse – den med at overtage verdensherredømmet på Djævelens betingelser – til de ord, som han lægger den opstandne i munden – og som for øvrigt jo også lyder ved enhver dåb. ”Mig er givet al magt i himlen og på jorden”.

På den måde fik han, hvad han ikke tog. Denne magt er derfor også i givet fald en magt over vores sind og liv, som han ikke tager, men får – gennem hvad vi hører.

145 Således er fortællingen om, hvordan Jesus bliver prøvet af Djævelen, én stor udfoldelse af gudsrøstens tilsagn: ”Dette er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag!” Og som Jesus legemliggjorde Guds vilje her på jorden, er også vi sat til at gøre det. Ved at føre kærlighedens gerninger ud i livet. Og heldigvis er vi sat til det af en uendelig tålmodig Herre.

150

Amen!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

155

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag i fasten, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

160

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mogens-mullers-praediken-1-sondag-i-fasten>

165

170

175